

PROGRAM PROFILAKTYKI ZAKAŻEŃ HPV W GMINIE KOBYLNICA NA LATA 2019 - 2022

I. WSTĘP

Jednym z najważniejszych zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) jest zaspakajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy między innymi opracowanie i realizacja programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców – art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 48 ust 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1373 ze zm.). Realizacja odpowiedniej polityki zdrowotnej tj. stosowanie odpowiedniej profilaktyki oraz podejmowanie wszelkich działań i środków w celu zapobiegania chorobom cywilizacyjnym są warunkiem poprawy i utrzymania zdrowia społeczeństwa.

W ramach Programu Gmina Kobylnica przewidziała realizację działań profilaktycznych polegających na przeprowadzeniu akcji informacyjnej dotyczącej zakażenia wirusem HPV o zapobieganiu rakowi szyjki macicy oraz szczepienia dziewcząt w wieku 13 lat.

Obecny Program jest kontynuacją Programu wdrożonego na terenie Gminy Kobylnica w latach 2015-2018.

II. UZASADNIENIE CELOWOŚCI WDROŻENIA PROGRAMU

1. Ogólna charakterystyka.

Zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV-Human Paoillomavirus) stanowi duży problem kliniczny i epidemiologiczny na całym świecie. Istnieje ponad 100 typów wirusa HPV, które po dostaniu się do organizmu w większości nie wywołują objawów chorobowych dzięki naturalnej odporności immunologicznej. Większość zakażeń HPV przebiega bezobjawowo. Natomiast zakażenie wirusami takimi jak HPV 16, 18, 31, 45 mogą być przyczyną raka szyjki macicy lub innych nowotworów narządów moczowo-płciowych. Wirusy „wysokiego ryzyka” typu HPV 16 i 18 powodują aż 70% przypadków raka szyjki macicy. Pod względem zachorowalności

i umieralności z powodu tej choroby Polska zajmuje czołowe miejsce wśród krajów UE. Rak szyjki macicy jest drugim co do częstości występowania nowotworem u kobiet w Polsce.

Badania epidemiologiczne wskazują, że główną przyczyną raka szyjki macicy jest czynnik onkogenny – wirus brodawczaka ludzkiego - przenoszony drogą płciową we wczesnym okresie życia kobiet. Czynnikiem współdziałającymi mogą być inne wirusy np. opryszczki, bakterie oraz czynniki związane ze środowiskiem lub organizmem kobiety.

2. **Epidemiologia.**

Zakażenie HPV odbywa się głównie drogą płciową i może być jawne klinicznie lub przybierać formę subkliniczną. W fazie utajnionej nie występują objawy. Najczęściej zakażenie wirusem HPV ulega samowyleczeniu. U kobiet do 25 roku życia większość infekcji ulega regresji w ciągu 12-18 miesięcy. Utrzymywanie się zakażenia powyżej 24 miesięcy jest związane z zakażeniem wirusami wysoko onkogennymi. Obecnie nie jest znany sposób radykalnego leczenia zakażenia wirusem HPV, dlatego bardzo ważna jest profilaktyka zakażeń mogących powodować raka narządów płciowych.

Światowa Organizacja Zdrowia wyróżnia następujące rodzaje działalności profilaktycznej:

- profilaktyka pierwotna, która polega na informowaniu o czynnikach ryzyka zachorowań oraz obejmuje szczepienia przeciwko onkogennym typom wirusa HPV,
- profilaktyka wtórna polega na wykrywaniu stanów przednowotworowych i wczesnych postaci raka,
- profilaktyka trzeciorzędowa obejmuje prawidłową diagnostykę i leczenie raka.

Opóźniona w Polsce diagnostyka raka szyjki macicy u kobiet, wysokie koszty leczenia, a przede wszystkim małe jego efekty stanowią istotną przesłankę do intensyfikacji działań profilaktycznych ograniczających występowanie i skutki choroby.

Rutynowe szczepienia nastolatek przeciwko infekcji HPV jako ważną część skutecznej profilaktyki raka szyjki macicy rekomendują m. in. Polskie Towarzystwo Ginekologiczne (PTG), Polskie Towarzystwo Profilaktyki Zakażeń HPV, a także Światowa Organizacja Zdrowia. PTG szacuje, że powszechne szczepienia całych roczników nastolatek spowodują zmniejszenie ogólnej liczby zachorowań na raka szyjki macicy oraz zredukowanie umieralności o około 70% w ciągu 15 – 20 lat od rozpoczęcia szczepień. Polskie Towarzystwo Profilaktyki Zakażeń HPV, które przygotowało rekomendacje przy udziale innych towarzystw (m. in. Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej i Polskiego Towarzystwa Ginekologii Onkologicznej) zaleca szczepienia dziewcząt i kobiet w wieku od 9 – 26 lat.

II. CELE PROGRAMU

1. Cel główny:

- Zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy poprzez przeprowadzenie edukacji zdrowotnej oraz szczepień ochronnych przeciwko wirusowi HPV w określonej populacji młodych mieszkanek Gminy Kobylnica (co wpłynie na poprawę zdrowia mieszkańców Gminy) oraz ukształtowanie właściwych nawyków higienicznych.

2. Cele pośrednie:

- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości młodzieży szkolnej, a także rodziców w zakresie chorób przenoszonych drogą płciową, w tym zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego.
- Popularyzowanie wśród młodzieży nawyku systematycznego wykonywania badań profilaktycznych, w tym podkreślenie roli wykonywania badań cytologicznych.
- Promocja zdrowego trybu życia, właściwych nawyków higienicznych wśród młodzieży szkolnej.
- Zapoznanie rodziców z działaniem szczepionki przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV).

III. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

1. Uczestnicy Programu.

Bezpośrednim odbiorcą Programu jest wyznaczona wg roku urodzenia populacja dziewcząt z poszczególnych roczników realizacji Programu zamieszkałych na terenie gminy Kobylnica. Pośrednimi adresatami Programu są rodzice/opiekunowie prawni dziewcząt zainteresowanych prowadzoną edukacją zdrowotną.

Program przewiduje włączenie do działań informacyjno – edukacyjnych populacji chłopców w analogicznym do dziewcząt wieku.

Udział w Programie szczepień jest dobrowolny.

2. Organizacja Programu.

Program realizowany jest etapami, na które składają się:

- Wybór realizatora programu w drodze konkursu, który zobowiązany będzie do prowadzenia dokumentacji realizacji Programu w oparciu o wymogi ujęte w umowie.

- Przeprowadzenie zajęć edukacyjno-informacyjnych wśród odbiorców programu mających na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej o ryzyku zakażeń onkogennymi typami wirusa HPV i zachorowań na raka szyjki macicy.
- Przeprowadzenie spotkań informacyjnych z rodzicami/opiekunami prawnymi objętych programem dziewcząt w celu zapoznania rodziców z działaniem szczepionki przeciwko wirusowi HPV.
- Przeprowadzenie kwalifikacji dziewcząt do szczepień ochronnych poprzez badania lekarskie.
- Przeprowadzenie szczepień zgodnie z procedurami medycznymi. Szczepienie jest dobrowolne i zawsze za pisemną zgodą rodziców/opiekunów prawnych.

Programem objęte będą dziewczęta mające trzynaście lat, w każdym roku kalendarzowym realizacji Programu. Przewidywana liczba dziewcząt:

- w roku 2019 rocznik 2006 - 108 dziewcząt
- w roku 2020 rocznik 2007 - 98 dziewcząt
- w roku 2021 rocznik 2008 - 105 dziewcząt
- w roku 2022 rocznik 2009 - 94 dziewczęta

Dziewczęta, które nie będą mogły z powodów zdrowotnych przyjąć którejkolwiek z dawek szczepionki w celu uczestniczenia w całym cyklu szczepień, będą mogły kontynuować szczepienia w następnym roku kalendarzowym.

Dziewczęta, które z przyczyn zdrowotnych nie zostały zaszczepione w danym okresie żadną dawką szczepionki będą mogły przystąpić do Programu Profilaktyki Zakażeń HPV w kolejnych latach, na umotywowany wniosek rodzica, który należy skierować do Wójta Gminy Kobylnica.

3. Koszt Programu.

Program profilaktyki raka szyjki macicy będzie realizowany ze środków własnych gminy Kobylnica. Wybór realizatora programu zostanie dokonany poprzez wybranie najkorzystniejszej oferty z najniższym kosztem jednostkowym szczepionki wraz z przeprowadzeniem szczepienia i kampanii informacyjno-edukacyjnej w drodze otwartego konkursu ofert ogłoszonego na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1373 ze zm.). Wymogi wobec oferenta zostaną określone w szczegółowych warunkach konkursu.

W każdym kolejnym roku kalendarzowym objętym Programem dopuszcza się dla poszczególnych roczników zwiększenie lub zmniejszenie liczby dziewcząt zgodnie z aktualnym stanem zamieszkania.

Koszty programu w poszczególnych latach:

rok 2019 – 86 400,00 zł

rok 2020 – 78 400,00 zł

rok 2021 – 84 000,00 zł

rok 2022 – 75 200,00 zł

Koszt całkowity programu to około 324 000 zł.

Przewiduje się możliwość podjęcia współpracy z innymi samorządami przy realizacji Programu w celu obniżenia jego kosztów.

4. Monitorowanie Programu.

Realizacja Programu będzie monitorowana i oceniana co do jego zasadności wg następujących wskaźników:

- przebieg akcji edukacyjno-informacyjnej, w tym rzetelnego informowania i uświadamiania beneficjentów,
- liczba dziewcząt uczestniczących w Programie,
- liczba dziewcząt objętych szczepieniem,

Informacja o realizacji Programu przedłożona zostanie Radzie Gminy Kobylnica po jego zakończeniu.

Ocena skuteczności zrealizowanego Programu możliwa będzie dopiero po kilkunastu bądź kilkudziesięciu latach obserwując zmiany jakie zaszły w osobach, które zostały zaszczepione przeciwko wirusowi HPV. Obecnie możliwe są jedynie założenia hipotetyczne, że stan zdrowia kobiet na terenie Gminy ulegnie poprawie, jeżeli chodzi o zachorowalność na raka szyjki macicy poprzez podjęte działania profilaktyczne.

Opracowano na podstawie:

1. Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1373 ze zm.),
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2018r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (t.j. Dz.U. 2018r., poz. 469),
2. Rekomendacje Zespołu Ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego dotyczące szczepienia przeciwko zakażeniom HPV – PTG 2011.